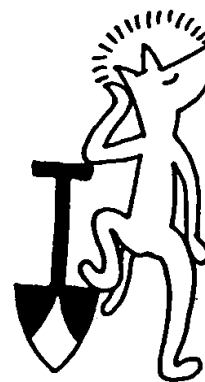

OBSAH

Zprávy z provincie	1
Stálé studium	3
Liturgie hodin III	3
Večerní evangelizační škola	4
Nové knihy	6
Prosby o modlitby	7
Laická sdružení sv. Dominika	8
Nekrologium	12
Dominikánská spiritualita	13
P. Koudelka OP: Svatý Dominik a ženy	19
Modlitba sv. Kateřiny Sienské	24

OPUSCULUM

Měsíčník České dominikánské rodiny

Vydává Kazatelské středisko

České dominikánské provincie

Adresa redakce:

Dagmar Ester Kopecká

Na Zlíchově 221/8, 152 00 Praha 5

tel./fax: 251 554 669; e-mail: ester@op.cz

č. účtu: 122918389/0800 (ČS) var. symbol 332

Roční předplatné (11 čísel) včetně poštovného
je 215 Kč.

Uzávěrka dalšího čísla: 20. 11. 2003

KALENDAŘ AKCÍ ČESKÉ DOMINIKÁNSKÉ RODINY

8. 11. 2003 setkání české dominikánské rodiny v H. Králové

SLUŽBY PROVINCIALÁTU

provinciál: Út 9 - 11; 14 - 16 (*kromě úterků, kdy je zasedání prov. rady*), Čt 9 - 11

KAZATELSKÉ STŘEDISKO

Setkání týmu KS probíhají každé 3. pondělí v měsíci v klášteře sv. Jiljí v Praze. Listopadové setkání odpadá, příští setkání se koná 15. 12. 2003 od 17 hodin v kostele sv. Jiljí a pak ve velké hovorně.

PRAŽSKÝ KONVENT

Pravidelné týdenní akce

● úterý

17:00-17:50 adorace v kapli sv. Zdislavy
19:15 příprava dospělých na křest (fr. Jordán)

● středa

19:30 společenství modlitby – sakristie
20:00 příprava katechumenů (fr. Jan – malá hovorna)

● čtvrtek

19:15 Schola Dominicana – zkušebna
nová příprava katechumenů v 19:30 po nešporách (malá hovorna)

● neděle

16:00 Presidium Mariiny Legie (v. hovorna)

Mariánská pobožnost

tento měsíc jinak: pondělí 3. 11., místo konání – dvorek u kostela Panny Marie před Týnem, vchod farní budovou z Celetné ulice; program: 15:00 zahájení a modlitba; 16:00 růženc; 16:30 mariánské litanie, čtení o Panně Marii; 17:30 svěcení sochy Panny Marie – některý z Otců biskupů; následuje v 18:00 mše sv. v kostele Panny Marie před Týnem. V prosinci bude ve středu 3. 12. mariánská pobožnost obvyklým způsobem.

Pobožnost za zemřelé

Řádová pobožnost za zemřelé bratry a sestry u hrobky bratří a následně terciářů se letos nebude konat z důvodu setkání dominikánské rodiny v Hradci Králové.

Setkání Laických sdružení sv. Dominika

2. **pražské** – čtvrtek 6. 11. v 19:30

3. **pražské** – úterý 25. 11. Setkání začíná modlitbou růžence v 18:00 a pokračuje mší sv. s nešporami a dále přednáškou v hovorně nebo zinním chóru.

4. **pražské** – sobota 1. 11. v 8:30

5. **pražské** – čtvrtky 6. 11. a 20. 11. Setkání začíná modlitbou růžence v 18:00 v kostele.

Slavnostní liturgie

1. 11. v 18:30 – **SLAVNOST VŠECH SVA-TÝCH**: Jan Zach: Missa in G (pro sbor, sóla, orchestr a varhany); zpívá: *Woves collegium*, diriguje M. Franěk, varhany: P. Chaloupský

2. 11. v 18:30 – **Památka všech věrných zemřelých**: R. Horský: Requiem (a capella), Petr Chaloupský: moteta k Památce všech věrných zemřelých; zpívá *Schola dominicana*, diriguje a varhany Petr Chaloupský

23. 11. v 18:30 – **Slavnost Ježíše Krista Krále**: Petr Chaloupský: Ordinarium č.1 a Moteta ke slavnosti Krista Krále; zpívá *Schola dominicana*, diriguje a varhany P. Chaloupský

Misijní aktivity

Večerní evangelizační škola („VEŠ“) – kurs přípravy laiků pro svědectví slovem neboli škola evangelizace. Setkání jsou každé úterý v 18:00, zahájení 4. 11. Přihlášky a informace na 1. setkání nebo na adrese jan@op.cz.

Oáza modlitby od 31. 10. do 2. 11. v Osově Bitýšce na faře pro mládež z kostela ve věku od 17 let – rekolekce spojená s katechezí a liturgií. Informace fr. Jan (jan@op.cz).

OLOMOUCKÝ KONVENT

Přednášky

I. **Úvod do studia sv. Tomáše Akvinského**
přednáší P. Štěpán M. Filip OP
6. listopadu, 4. prosince, 8. ledna, 5. února, 4. března, 1. dubna, 6. května a 3. června

II. **Církev a stát**

přednáší P. Damián Němec OP
13. listopadu, 11. prosince, 15. ledna, 12. února, 11. března, 15. dubna a 13. května

III. **Katecheze o modlitbě a svátostech**

přednáší P. Antonín Krasucký OP
20. listopadu, 18. prosince, 22. ledna, 19. února, 18. března, 22. dubna a 17. června

IV. **Úvod do Písma svatého**

přednáší P. Pavel M. Mayer OP
27. listopadu, 29. ledna, 26. února, 25. března, 29. dubna, 27. května a 24. června

V. **Podstatné problémy filosofie**

přednáší Jiří Albert Fuchs, terciář OP
12. listopadu, 10. prosince, 14. ledna, 11. února, 10. března, 14. dubna, 12. května a 9. června

Přednášky se konají v přednáškovém sále kláštera (Slovenská 14) vždy od 19:30 hod.

www.op.cz

v nové podobě již spuštěny!

Děkujeme všem, kteří se podíleli na jejich přípravě.

Těšíme se na Vaše ohlasy, další podklady a informace k zveřejnění.

Sháníme „krajské dopisovatele“ za jednotlivé komunity, skupiny apod., kteří se budou starat o aktualizaci údajů (např. o bohoslužbách, kontaktech, pravidelných akcích) a budou nás informovat o životě a dění v daném místě.

Jáchym

Res Catholica
ve spolupráci
s pražským dominikánským konventem
pořádá k Mezinárodnímu dni modliteb
za pronásledované křesťany

přednášku Paula Marshalla

**Sílící pronásledování
křesťanů ve světě**

Přednáška se koná 9. listopadu 2003
v 15 hodin v barokním refektáři
dominikánského kláštera,
Husova 8, Praha 1.

Po přednášce bude v 18:30 sloužena
v klášterním kostele mše sv.
za pronásledované křesťany ve světě.

Paul Marshall působí v Centru pro náboženskou svobodu washingtonského Freedom House. Je autorem řady knih, z nichž „Their Blood Cries Out“ („Jejich krev křičí“) byla využita a citována při přípravě Zákona o mezinárodní náboženské svobodě. Díky tomuto zákonu musí americký prezident při rozhodování o pomoci a spolupráci přihlížet ke stavu náboženské svobody v příslušné zemi. Marshalovy publikace o pronásledování křesťanů byly přeloženy do jedenácti světových jazyků. Přednáší po celém světě.

Bližší informace:

Res Catholica, Dominova 1/2470
158 00 Praha 5, tel.: 603 570 473
e-mail: redakce@catholica.cz
<http://res.catholica.cz>

PLZEŇSKÝ KONVENT

Přednášky

● **Filosofie** – téma *Podstatné problémy filosofie* přednáší každou 3. středu v měsíci od 19:15 do 20:30 Jiří Fuchs.

● **Katechismus**. Přednáší fr. Cyprián každé 1. a 2. úterý v měsíci od 19:15 do 20:00.

● **Dogmatika**. Přednáší fr. Cyprián každé 3. a 4. úterý v měsíci od 19:15 do 20:00.

Přednášky se konají ve spol. sále kláštera.

STÁLÉ STUDIUM

Letošní akademický rok je na základě návrhu Komise pro intelektuální život provincie zasvěcen Duchu Svatému a jeho darům. První setkání se koná 22. listopadu 2003 a bude věnováno tématu „Břimování a osoba Ducha Svatého“. Přednášejícím bude P. Benedikt Mohelník OP. Přednáška se uskuteční v přednáškovém sále dominikánského konventu v Olomouci a začne v 9:30 hod. Pro předem přihlášené účastníky bude v klášteře zajištěn oběd.

Další setkání by mělo proběhnout v sobotu před III. velikonoční nedělí.

Setkání jsou otevřená celé dominikánské rodině.

Všichni zájemci jsou srdečně zváni. Ti, co budou chtít zůstat na oběd, necht' se předem přihlásí u o. Štěpána na adrese stepan@op.cz.

LITURGIE HODIN III

Oznamujeme všem bratřím, sestřám, laickým spolupracovníkům i přátelům našeho řádu, že je k dispozici již třetí svazek knihy Liturgie hodin III (1. část liturgického mezidobí).

Jde o další díl kompletního (kněžského) breviáře, jehož sestavení i vydání je schváleno i Českou biskupskou konferencí jako platný text pro modlitbu Liturgie hodin.

Knihu (vč. předcházejících dílů) je možno si prohlédnout, objednat a zakoupit ve stejných distribučních místech jako dříve, tedy především v našich klášterech.

Těm, kteří již zakoupili předcházející díly, je rezervován příslušný počet kusů i u tohoto dílu a mohou si jej po předchozí domluvě v příslušném klášteře odebrat, případně budou k odběru vyzváni, pokud na sebe zanechali kontakt.

fr. Martin Dvořák OP

ŽIVÝ RŮŽENEC

Zveme všechny členy a přátele dominikánské rodiny k zapojení do živého růžence za mír a za rodiny. Zájemci se mohou přihlásit na adrese: Fr. Irenej, Klášter dominikánů, Dolní Česká 3, 669 02 Znojmo

fr. Irenej, O.P., promotor pro růžencec

JUBILEA BRATŘÍ A SESTER

4. 11.	Fr. Jan Rajlich	49. narozeniny; 20. výročí svěcení
5. 11.	Fr. Benedikt Mohelník	33. narozeniny
15. 11.	Fr. Jiří Veselý	95. narozeniny
23. 11.	S. M. Jacka Křížanovská	37. narozeniny
26. 11.	S. M. Pavla Dobalová	50. narozeniny

Blahopřejeme!

VEČERNÍ EVANGELIZAČNÍ ŠKOLA

Jak jistě víte, Kazatelské středisko pořádá v pražském klášteře Večerní evangelizační školu. Večerní evangelizační škola je formační kurs určený těm, kteří cítí touhu po aktivním hlásání evangelia. Tento kurs si klade za cíl především prohloubit vztah účastníků ke Kristu a jejich duchovní obnovu, vychovat apoštoly schopné pokračovat v práci pro svou farnost, upevnit misijní povolání účastníků a poskytnout zázemí pro hledání jeho konkrétní podoby. Po nultém přípravném ročníku začne letos první ostrý ročník, do kterého se ještě můžete přihlásit. Kurs bude probíhat od listopadu 2003 do června 2004 formou přednášek vždy v úterý v 18:00 hodin. Doplněn bude několika víkendovými výjezdy. První setkání se uskuteční 4. listopadu 2003.

Zároveň bych vás také chtěl poprosit o modlitby za VEŠku, její účastníky i realizační tým, ať Boží Duch prostoupí srdce těch, kteří chtějí sloužit hlásáním evangelia.

Albert

Bližší informace: <http://misie.op.cz/>, jan@op.cz

Co je VEŠ

Rozhovor s P. Janem Rajlichem, OP

Kdybys měl jednou větou popsat, co je VEŠ, co bys řekl?

Večerní evangelizační škola je roční kurs pro rozvinutí schopnosti a charismat pro svědectví víry slovem, rozhovorem.

Jak vlastně uzrála myšlenka uspořádat takový kurs?

Plán otevřít evangelizační školu mám už od roku 1992. Hledal jsem jenom metodu jak a kde. Když Karolína (jedna z vedoucího týmu) absolvovala večerní evangelizační školu v Brně, kterou vede komunita Emanuel, navrhla mi, že by takovou školu chtěla otevřít i u nás ve farnosti. S radostí jsem souhlasil. Ke škole se rychle připojili i další organizátoři, Martin a Albert. Vznikl tým, který celý minulý rok dával dohromady osnovy výuky. Letos začínáme poprvé pro veřejnost.

Co může VEŠ nabídnout jiného než podobné projekty (např. právě kurs komunity Emmanuel)?

Některé body programu musí být společné i s jinými podobnými školami: například povolání k misii. Některé body budou různé - část obtížných otázek, které lidé dávají při hovoru o víře. Celkově by se při probírání témat víc mělo projevit řádové charisma, které obsahuje i schopnost syntézy mezi rozumem a vírou.

Celkový program je rozdělen do 4 bloků:

1. blok - první svědectví víře, povolání celé církve na kterém se každý podílíme svým způsobem, obsah prvního svědectví, Duch svatý a jeho dary pro svědectví o Ježíši Kristu.
2. blok - prohloubení pochopení obsahu prvního svědectví,
3. blok - obtížné otázky z různých oblastí: církevní dějiny, etika a sociální nauka
4. blok - praktika misie v různých prostředích a situacích.

Mohl bys upřesnit, co škole přinese charisma sv. Dominika? Nebude potom pro „nedominikány“ škola nestravitelná?

Charisma sv. Dominika je nazývané „milost slova“. Na jeho svátek se čte Izaiáš 52, 7-10: „Potěšte můj národ.“ Jde o pravdu, nejen o ztotožnění se určitou skupinou a jejími názory. Pravda je mostem mezi lidmi a podstatnou hodnotou života. Chceme, aby účastníci nezůstávali v životě jen u svědectví života, ale i vydávali svědectví slova. To ale nesmí být pouhá agitace, ale sdělení pravdy, které je současně skutkem lásky.

Jak by podle tebe měl vypadat ideální absolvent kursu po jeho skončení?

Ideální absolvent VEŠ by měl mít odpovídající stupeň duchovního života, dostatek odvahy a určité schopnosti hovořit o víře. Různé možnosti evangelizace, které si „ohmatá“ během kursu, by mu také měly pomoci najít si svou vlastní cestu a tu sledovat a na ní růst i dál.

Otázky kladl Martin Rosenbaum

Elektronický archiv občanského sdružení Res Catholica.

Informujte nás laskavě, pokud byste chtěli materiál dále použít.

<http://res.catholica.cz>

Další informace o VEŠ na setkáních – každé úterý v 18:00 nebo na adrese jan@op.cz.

NABÍDKA NAKL. KRYSTAL OP

Krystal OP, Husova 8, 110 00 Praha 1, tel. 224 237 750, <http://krystal.op.cz>; e-mail: krystalop@volny.cz

Plánovací kalendář OP 2004

Český národní a řádový provinční kalendář s informacemi o mešních čteních na každý den. Formát A6, uspořádání po týdnech, prostor pro denní záznamy.

předpokládaná cena 65 Kč

NABÍDKA KNIHKUPECTVÍ OLIVA

OLIVA knihkupectví a galerie

nejúplnější produkce literatury a časopisů
z oblasti křesťanství, judaica,
pravoslaví.
knihy z oblasti historie a filozofie
malá prodejní galerie dřevěných plastik
a obrazů.

Adresa: Jilská 7, 110 00 Praha 1

Otevřeno: po-pá 10-18 hod.

Tel. 606 657 544

E-mail: knihy-oliva@quick.cz

Internetové knihkupectví:

<http://oliva.op.cz>

Těšíme se na Vaši návštěvu a objednávky!

Leo Zerhau: Svátostné pokání v různých liturgických tradicích

Aktuálnost dějinného bohatství liturgických forem a teologických pohledů.

Refugium, brož., 187 str., 98 Kč

Peter Cole: Filosofie náboženství

Knihu uvítají studenti filozofie, teologie, religionistiky a další zájemci o náboženství a filozofii.

Portál, brož., 149 str., 229 Kč

A. Negrisola, N. Castello, S. M. Manelli: Otec Pio z Pietrinciny

Pohled do nitra stigmatizovaného kapucína.

KN, váz., 241 str., 229 Kč

Klaudius Colombière: Vlastníma očima - Duchovní deník

První český překlad světcova deníku, inspirovaného duchovním přátelstvím se světicí Božského srdce, Marií-Markétou Alacoque.

Refugium, brož., 144 str., 130 Kč

Průvodce Biblií

přeložili Rostislav Matulík a Jan Dus

Celá kniha má 816 stran nabízejících důležité informace a vhled do podstaty problémů. Je pestrá, zajímavá, podnětná a inspirující. Jejími autory jsou ti, kdo objevili bohatství Bible a chtějí se o něj podělit s ostatními.

ČBS, váz., 816 str., 1590 Kč

Donald B. Cozzens: Měníci se tvář kněžství

Aktuální otázky kněžské formace a života kněží podávané předním znalcem této problematiky v USA.

Benediktinské arciepatství, brož., 131 str., 200 Kč

Misty Bernallová: Řekla ano - Mučednice v džínách

Život mladé Američanky, která byla zavražděna při masakru na jedné střední škole. Důvodem její vraždy byla skutečnost, že se přiznala ke své víře.

KN, brož., 159 str., 149 Kč

Brian Cavanaugh: Kolik váží sněhová vločka a jiné příběhy

Příběhy, anekdoty, legendy, bajky, minutové romány - všechny tyto krátké literární útvary používá autor k jedinému cíli, aby čtenáře potěšil.

KN, brož., 145 str., 119 Kč

Karl Suso Frank: Dějiny křesťanského mnišství

Příručka o dějinách mnišského a řeholního života od jeho počátků až do konce 20.st.

Benediktinské arciepatství, brož., 195 str., 250 Kč

PROSBY O MODLITBY

- ❖ za naše představené a za Boží pomoc pro všechna důležitá rozhodnutí
- ❖ za nová povolání pro všechny větve dominikánské rodiny
- ❖ za kazatelské středisko
- ❖ za apoštolské působení v médiích, především na internetu
- ❖ za projekt křesťanského knihkupectví OLIVA
- ❖ za časopis Amen
- ❖ za nemocné členy dominikánské rodiny
- ❖ za vážně nemocného syna jedné naší sestry z LSsD
- ❖ za Boží pomoc při zakládání duchovní komunity tělesně postižených mužů v Jablonném v Podještědí
- ❖ za naše bratry a sestry působící ve školství

Hnutí Pro Život ČR

Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, tel.: 603 976 231, e-mail: info@prolife.cz, http://prolife.cz

Modlitby za nenarozené děti. Zveme všechny lidi dobré vůle ke společné modlitbě růžence a proseb za nenarozené děti, těhotné maminky, zdravotnický personál a jiné potřeby. Scházíme se pravidelně každý první a třetí čtvrtek v měsíci od sedmi hodin ráno a každý druhý a čtvrtý čtvrtek v měsíci od čtyř hodin odpoledne před porodnicí U Apolináře v ulici Ke Karlovu na Praze 2; každou druhou středu v měsíci v 18 hodin a každou 4. středu v měsíci v 7 hodin v Brně, park před porodnicí, Obilní trh; každou 2. sobotu v měsíci v 16 hodin v Kladně v posluchárně nemocnice. Pán Bůh zaplat' všem, kteří jsou s námi spojeni v modlitbě.

Ďábel a jeho přítel si jednou vyšli na procházku. Najednou před sebou uviděli člověka, jak se shýbá a sbírá něco ze země.

„Co to našel?“ ptá se přítel.

„Kousek pravdy,“ odvětil ďábel.

„A tebe to neznepokojuje?“

„Ne. Nechám ho z něj vybudovat víru.“

Náboženská víra je ukazatel, jenž ukazuje směr k pravdě. Ulpíte-li na tom ukazateli, bráníte si v dalším pohybu k pravdě, neboť se domníváte, že už jste ji objevili.

Anthony de Mello SJ: O cestě, Cesta, Brno 2002

LAICKÁ SDRUŽENÍ SV. DOMINIKA VRANOV 2003

aneb osobní reflexe setkání formátorů

Letos o svatováclavském víkendu (26. – 28. září) se na Vranově u Brna uskutečnilo další z pravidelných setkání formátorů Laických sdružení sv. Dominika. Některé jeho rysy je pomalu možné označit jako typické. Na straně jedné aktivní přístup posluchačů jak k přednáškám, tak k diskuzím, opravdové bratrské společenství a snaha „načerpát“ z duchovního i intelektuálního pramene. Na straně druhé absence těch, pro něž je setkání zvlášť určeno, a početná účast laiků daná spíše blízkostí Brna a přítomností zdejších „terciářů“ než zodpovědným přístupem k povinnostem (srv. Směrnice čl. 23, 24, 25, 40, 46, 61). Chaotický způsob přihlašování a odhlašování (na stravu a nocleh) přetrvávající i během setkání, který se daří překonat bez větších konfliktů jen díky téměř bezmezné trpělivosti bratří a sester podílejících se na přípravě a sester františkánek (s dalším personálem) starajících se o nás ve vranovském centru.

Přístupme však k vlastnímu programu setkání. Zahájili jsme v poněkud „komorní“ sestavě mši svatou, ale během následující hodinky dorazili další účastníci, takže o. Pavel Mayer měl na své úvodní (a uvítací) přednášce *Formování k apoštolátu* věnované misiím již celkem početnou skupinu posluchačů. Následující téměř hodinová adorace pak byla nejen připomínkou Zdroje veškerého našeho konání, ale skutečnou možností čerpat z „pramene vody živé“.

Oproti tomu byla sobota již tradičně více zdrojem intelektuálního poučení, ačkoli i zde byl dán společné modlitbě odpovídající prostor. Již při ranní bohoslužbě nám o. Pavel Rafael Konzbul „poradil“ jak sesadit své malé pyšné JÁ z jeho trůnu – humorem a pravdivým pohledem (na sebe sama). Ve své dopolední přednášce *O rozlišování duchů na cestě k nalezení osobní spirituality* se potom věnoval tomu, jak máme my sami poznávat svou cestu k Bohu a jak máme druhým pomáhat nalézt tu jejich. Všichni jsme povoláni k jednomu: *být šťastni*. Na zemi nemůžeme plnosti štěstí dosáhnout, ale situace, do které nás Bůh postavil, *je* (tou nejlepší) *cestou*. Hledání Boží vůle není objevováním předem určené danosti našeho „osudu“, ale hledání naší cesty ke svatosti volbou mezi několika dobry (zvolit to největší), resp. zly (zvolit to nejmenší). Toto rozlišování se má odehrávat v dialogu s Bohem a jakýmsi vodítkem nám mohou být následující „poučky“:

- *zdravý rozum je Boží dar* (sv. Tomáš A.), a proto je třeba jej užívat; „Chce-li někdo stavět věž, což si napřed nesedne a nespočítá náklady, ...“ (Lk 14, 28 n.);
- *reflexe mého rozhodnutí v modlitbě* je cestou k očistění srdce, odkud a kam směřují; je to myšlenka od Boha či od toho, kdo se za něj rád vydává a nabízí nám možnost dosáhnout „svatosti“ ihned (a snadno);
- *Bůh k nám hovoří v Písmu sv.*, ale nikoli skrze větu náhodně vybranou prstem zabodnutým do samovolně rozevřené Bible; pouze pravidelná četba spojená s rozjímáním nás naučí rozumět Božímu slovu;
- *i skrze bližní (církve) k nám Bůh promlouvá* („a poslal Bůh svého anděla...“; anděl = posel).

Následné *rozhodnutí* je to, co po nás *Bůh žádá*. Naplnit je, již nemusí být zcela v naší moci, ale právě tím rozhodnutím uděláme krok na cestě k Bohu.

Celý život nás doprovází Bůh, ďábel a lidé kolem nás. Formátoři jsou Bohem povoláni k tomu, aby *vedli i druhé v rozlišování duchů* a dostávají k tomu potřebné milosti. Jak postupovat, nalezneme v Písmu – dějiny Izraele jsou dějinami duchovního doprovázení vyvoleného národa Bohem. „Učebnicovým“ příkladem pak je *Cesta do Emauz* (Lk 24,13n.) – zde nalezneme všechny hlavní znaky dobrého duchovního vedení:

- sdílení: „O čem to spolu cestou rozmlouváte?“ – zájem o druhého, o jeho starosti;
- naslouchání: Oni mu odpověděli: „Jak Ježíše z Nazareta...“ – nechat přichozícího sdělit, co ho trápí, proč přišel, co očekává;
- povzbuzení (a rada): „Což neměl Mesiáš ... tak vejít do své slávy? Potom začal...“ – není to o opakování „zbožných frází“, ale o řešení konkrétní situace – lidsky, neboť milost staví na přirozenosti;
- setkání: s člověkem a s Bohem – učedníci se cítí dobře v Ježíšově přítomnosti a zvou jej k dalšímu rozhovoru; Ježíš se nevnučuje, ale vyhoví, když je požádán; setkání s Kristem v eucharistii.

Cílem a hlavním plodem správného rozlišování je nalezení a přijetí vlastního (nikoli cizího) kříže takového, jaký opravdu je.

V přednášce *Vztah ke stvoření v dominikánské spiritualitě* se Tomáš Machula věnoval, jak už název napovídá, některým aspektům přístupu ke světu a k poznání Boha. Podle příslibu přednášejícího by se tato přednáška mohla v dohledné době objevit v OPusculu nebo na internetu. Proto jen pár poznámek k tomu, co v přednášce zaznělo:

Na rozdíl od platónsko-augustinovské tradice chápe dominikánská teologie duši a tělo více jako jeden celek. Následkem hříchu je *dezintegrita* lidských

mohutností, nikoli tělesnost sama; duchovní člověk není netělesný, ale ten, který žije s Bohem.

Naše poznání a terminologie jsou svázány s hmotným světem, to se pochopitelně projevuje i ve výpovědích o Bohu – *via affirmationis* (Bůh je veliký), *via negationis* (ale ne jako Mt. Everest), *via eminentiae* (v jiném smyslu a v tom smyslu je největší). Takové vyjadřování není projevem neuctivosti vůči Stvořiteli, ale cesta (*via*) k poznání Pravdy.

Sv. Albert Veliký je ztělesněním této *univerzality poznávání* – velký teolog i přírodovědec. Ani dominikánská mystika není odtržená od praktického světa, ale vyrůstá ze sepětí s ním (sv. Kateřina Sienská).

Otázka na zamyšlení pro nás: jak učinit denní život (stvoření) integrální součástí naší modlitby.

Odpolední přednáška o. Pavla Konzubla *Vývoj v pojetí a poslání dominikánského laikátu* byla reprízou z jarního setkání na Sv. Hoře. Prošli jsme vývoj od počáteční tradice vzniku dominikánských „terciářů“ (2 prameny) přes první Muniovu řeholi a „její následovnice“ až k současnému chápání poslání a náplně života laiků v dominikánské rodině. Celý text přednášky naleznou zájemci na dominikánských internetových stránkách (<http://www.op.cz>), a proto se zde jím (i pro jeho obsáhlou již dále zabývat nebudeme.

Na uvedenou přednášku navázal výklad ke stávajícím základním dokumentům dominikánského laikátu u nás (*Stanovy, Vyhlášení a Směrnice*). Doufám, že se mi vbrzku podaří dát této mé přednášce písemnou podobu, a proto jen na okraj připomínám: kromě minimálních povinností, sloužících spíše jako orientační bod, než jako úplný popis života dominikánského laika, se předpisy zmiňují o *nemožnosti* konat předepsané (resp. nahradit jiným odpovídajícím skutkem) a o řádu vlastní praxi udělování *dispenzí*. V současné době, stejně jako na počátku dějin „terciářů“ je tato pravomoc svěřena představenému – laikovi a neměli bychom ji opomíjet. Důraz je v dokumentech v souladu s tradicí (srov. též řehole sv. Augustína) kladen na *bratrské společenství* a *reflexi víry*, která není jen intelektuální záležitostí a neslouží pouze k „povznesení“ přemítajícího.

Večerní diskuse na téma *Dominikánský laikát v ČR a jeho poslání* byla jakousi generálkou na setkání v Hradci Králové a předpokládám, že se tam její výsledky objeví.

V nedělní přednášce *Biblický titul církve „sloup a opora pravdy“* hovořil Tomáš Machula o neomylnosti církve založené na skále (Petrovi) realizované

v konkrétním životě a poznání jejích služebníků. Pravda nás nejen poučuje, ale též osvobozuje od hříchu, a poznání Boha je bez konce. Proto bychom si měli osvojit „bádavý“ přístup k poznání (každá odpověď přináší nové otázky – nové hledání) a oprostít se od přístupu „úzkostlivého“, pro který je charakteristická snaha vybudovat (si) hotový uzavřený systém.

Závěrečná přednáška o Pavla Mayera *Církev a církve* se svým způsobem vrátila k úvodnímu tématu.

Vrcholem neděle a zakončením našeho setkání (pomineme-li společný růženec před odjezdem) byla účast na nedělní bohoslužbě v místním Mariánském poutním kostele. Toto společné slavení Kristovy oběti můžeme chápat i jako znamení, jak naplňovat ono dominikánské *contemplata aliis tradere*.

Jan Jáchym Beneš

ZPRÁVY Z MÍSTNÍCH SDRUŽENÍ

MS HLUK (představená Sylva Villana Říhová)

Dne 24. 9. 2003 jmenoval provinciál fr. Alvarez Kodeda OP řádovým asistentem sdružení v Hluku fr. Savia Řičicu OP. Vyprošujeme mu k této službě Boží požehnání.

MS NIVNICE (představená Zdeňka Dominika Starobová)

Dne 16. 10. 2003 proběhla v našem sdružení volba představeného. Novou představenou byla zvolena Zdeňka Dominika Starobová. Vyprošujeme jí hojnost milostí a darů Ducha svatého, ochranu Panny Marie, sv. Dominika a sv. Zdislavy.

MS PLZEŇ (představený Jan Vincenc Horáček)

Úvod mariánského měsíce prožívá naše MS s Pannou Marií Růžencovou: V neděli 5. října jsme spolu s konventem a farností oslavili při večerní mši sv. titulární slavnost kostela. Po mši sv. oblékla sestra představená našeho novice Vlastimila Ježíka, který dostal jméno Jeroným. Magistra Řádu při tomto obřadu zastupoval otec Prokop Bahník OP, čerstvě potvrzený řádový asistent našeho MS. V úterý 7. října (tedy opět pod záštitou Panny Marie Růžencové) se uskutečnila volební schůzka. Voliči rozhodli o změnách v radě. Představeným se stal bratr Vincenc Horáček, který jmenoval svým zástupcem bratra Jakuba Brůhu. Po dohodě s novou radou jmenoval nově otec Prokop i nového novicmistra – sestru Zdislavu Tvrdíkovou. Jménem všech zvolených a jmenovaných prosíme o modlitby – ať svěřené úkoly vykonáváme v duchu sv. Otce Dominika a ke cti a slávě Trojjediného Boha!

3. PRAŽSKÉ SDRUŽENÍ (představená Eva Terezie Chaloupská)

Zveme Vás na pravidelná setkání, která se konají vždy jednou měsíčně v klášteře u sv. Jiljí – 18:00 modlitba růžence, 18:30 mše sv., 19:15 nešpory, ~19:30 setkání

v hovorně nebo zimmím chóru, kde proběhne přednáška na dané téma. Příští setkání se koná v úterý 25. 11. 2003. (Další podrobnosti na adrese www.laici3ps.op.cz)

4. PRAŽSKÉ SDRUŽENÍ (představená Marie Anežka Kloudová)

Dne 29. října 2003 oslavila naše spolusestra Marcella Josefa Večerková své 75. narozeniny. K životnímu jubileu jí blahopřejeme a vyprošujeme Boží a Mariinu pomoc a ochranu.

Naše pravidelné měsíční setkání bude v sobotu 1. listopadu: 8,30 chvály, 9,00 mše svatá v kapli sv. Zdislavy, poté pokračujeme ve velké hovorně.

5. PRAŽSKÉ SDRUŽENÍ (představená Dagmar Ester Kopecká)

Pravidelná setkání: 6. 11. (Ingrid Kateřina), 20. 11. (Dita Zdislava), 4. 12. (Mikuláš), 18. 12. 2003 (o. Martin), 15. 1. 2004 (Leona Silvie)

Setkání se konají v klášteře sv. Jiljí; program: 18:00 modlitba růžence, 18:30 mše svatá, 19:15 nešpory, 19:30 setkání v kapli sv. Zdislavy nebo v hovorně

18. 10. 2003, v den svátku sv. evangelisty Lukáše, jsme se sešli v pražském klášteře u sv. Jiljí, abychom přijali do našeho sdružení dva nové členy. Dopolední program začal modlitbou růžence, po něm následovala promluva sestry Ester na téma vzájemného přijetí mezi jednotlivci a společenstvím jako celkem. Každý člen by měl přijímat společenství i každého jeho členu se všemi jeho přednostmi i chybami; nejen od společenství něco chtít, ale i sám přispívat k jeho růstu a podílet se na jeho poslání. Promluvu završilo čtvrthodinové rozjímání.

Před samotnými obláčkami jsme se pomodlili litanie k sv. Dominikovi, naši kandidáti požádali o milosrdenství Boží a naše, které jim bylo přislíbeno. Na znamení nového života přijala sestra Ingrid Hašková jméno Kateřina (de Ricci) a bratr Ivan Bok jméno František (z Assisi). Duchovní část programu vyvrcholila mší svatou, kterou sloužil náš asistent otec Martin Dvořák OP. Nádherným Božím řízením se četl úryvek z desáté kapitoly Lukášova evangelia o rozeslání sedmdesáti učedníků, který se krásně hodí pro povolání dominikánských laiků. Dopolední program jsme zakončili společným obědem v blízké restauraci. Albert

NEKROLOGIUM

11. listopadu 1913

zemřel v Olomouci bratr spolupracovník **Markolín Pavlíček**. Narodil se 8. prosince 1843 v Hrachovišti u Pardubic, řeholní sliby složil 8. července 1868 v Olomouci. Sloužil Bohu a bratřím v klášteřích v Šoproni, Znojmě a Olomouci. Pohřben je v Olomouci. Ať odpočívá v pokoji.

DOMINIKÁNSKÁ SPIRITUALITA

Řád kazatelů nemá pevnou metodu duševní modlitby nebo teorii jakéhosi mystického postupu, pokud se jedná o vnitřní život. A třebaže neexistuje spiritualita sv. Dominika ve smyslu nějaké originální metody k dosažení dokonalosti, Řád si uchoval poslání, ducha a způsob svatosti jasně definované samotným sv. Dominikem, který je nejdůležitěji popsán svatým apoštolem Pavlem:

Hlásej slovo Boží, ať přijdeš vhod či nevhod, usvědčuj, domlouvěj, napomínej v trpělivém vyučování. Neboť přijde doba, kdy lidé nesnesou zdravé učení, a podle svých choutek si seženu učitele, kteří by vyhověli jejich přáním. Odvrátí sluch od pravdy a přikloní se k bájím. Avšak ty buď ve všem střízlivý, snášej útrapy, konej dílo zvěstovatele evangelia a cele se věnuj své službě. (2 Tim 4, 2-5)

Dominik naléhal na své bratry, aby „byli pravými kazateli evangelia, kteří následují stopy svého Spasitele; nemluvili vyjma s Bohem nebo o Bohu, a to jen mezi sebou navzájem, nebo pro dobro svého bližního.“

Toto je podstata dominikánského života: mluvit s Bohem a o Bohu – úzké spojení kontemplativního života a aktivního apoštolátu.

MLUVIT S BOHEM

1. Obrácení

Život kazatele vyžaduje stálé obrácení. Obrácení musí vyvěrat ne jednoduše ze strachu z pekla, nebo touhy zalíbit se Bohu, ale v první řadě ze sjednocení s Ježíšem, chudým kazatelem. Obrácení znamená připodobnit se Kristu. Obrácení znamená usilovat o spásu druhých i svou vlastní. Dominikovi v tom pomáhal dar lítosti: kajicnost, soucit a zármutek kvůli hříchu.

Zatímco Dominik slavil mši, proléval slzy tak hojně, že „jedna slza nečekala na další“. Bylo o něm také známo, že velmi plakal během zpěvů Denní modlitby církve a také během své soukromé modlitby. Obojí činil jak v konventu, tak mimo něj – „často plakal, zatímco kázal a také své posluchače přiměl k slzám“.

2. Pokání

Dominik vítal pokání jako odčinění svých vlastních hříchů a také pro nápravu hříchů druhých. Skrze pokání toužil sjednotit sebe sama s ukřižovaným Kristem a také opravdu často rozjímal nad křížem, „*knihou umění božské lásky*“. Často prohlašoval svým bratřím: „*Milování, věřte Pánu, že obdržíme vítězství, pro naše hříchy, které byly smyty krví*“. Jeho současníci zaznamenali Dominikovu obrovskou radost při přijetí pokání, když: kameny zraňoval své bosé nohy, byl někde špatně přijat, když se mu posmívali, když s ním jeho nepřátelé špatně zacházeli a hrozila mu smrt. Vše to ochotně snášel, protože stejně tak bylo zacházeno s Ježíšem.

Velmi důležitým aktem pokání bylo pro Dominika *ticho*. Cenil si ho tak vysoce, že ho výslovně uvedl v konstitucích Řádu. Skrze ticho toužil žít naprosto a intenzivně v přítomnosti Boha. Zachovával ho všude. V konventu, i když cestoval, a bratři toto ticho respektovali od večera do rána. Byl zvyklý chodit s očima sklopenýma, za účelem chránit si smysl pro přítomnost Boží.

3. Společný život

Je to slib poslušnosti, který váže bratry ke společnému životu. Poslušnost je zárukou bratrského společenství. Dominik trval na poslušnosti a sám byl poslušný rozhodnutí generální kapituly. „*Dominik nesledoval svá vlastní přání, ale přání bratří, kteří byli s ním*“

Společný život znamená žít řeholní život jak předepisuje Řehole, Konstituce a rodinné zvyklosti Řádu. Společný život poskytuje velké pole možností pro lidský a křesťanský růst v lásce k bližním, v čistotě a bratrské lásce. Tento ideál společného života má biblický základ: „*Všichni, kdo uvěřili, byli jedné mysli a jednoho srdce a nikdo neřikal o ničem, co měl, že je to jeho vlastní, nýbrž měli všechno společné*“. (Sk 4, 32) A dominikánský příkaz zní: „*Následující věci přikazujeme zachovávat těm, kteří žijí v klášteře: přebývejte v jednotě v domě a buďte jedné mysli a jednoho srdce v Bohu. Pamatujte, že to je cíl, pro který jste zde shromážděni*“.

K tomu Dominik přidává pojem *zproštění* (*dispensace*), ne za účelem nějaké úlevy ze slabosti, ale jako prostředek podporující kazatelskou činnost, základ schopnosti přizpůsobit se. *Dovolte, aby měli představení moc k dispensaci bratří ve svých konventech k čemukoliv, co budou považovat za prospěšné, hlavně pokud jde o cokoliv, co by mohlo bránit ve studiu, kázání nebo*

dobru duši. Naše pravidla nás nezavazují pod trestem hříchu. Dominik nechtěl, aby jeho Řád žil ze strachu z porušení zákonů, ale aby žil z milosti.

Dominik věřil ve význam lásky pro společenství. Společný život je uspořádán pro studium a pro modlitbu. Komunitní modlitba, především konventní mše svatá je srdcem dominikánského života. Společnou modlitbou si připomínáme, že nejedeme k Bohu v osamělé izolaci, ale že se navzájem podporujeme svou modlitbou, svým životem a svou prací.

4. Studium

Naše usilování o Boha se nesmí zvrtnout do fantazie, ale musí být založeno na pravdě. Dominik pevně věřil, že bratři musí to, o čem mluví, znát a milovat, což znamená, že musí být vzdělaní. Z toho vyplývá, že dominikáni musí studovat.

Studiem se musí zabývat dnem i nocí, doma i na cestách. Studium založeným na lásce a pravdě. Dominik často naléhal: „*Vždy studuj!*“ Dominikáni se nesmí bát pokládat nepříjemné otázky, ale dychtivě toužit se vše dozvědět. Jsme povoláni být studenty pro život, podle našich intelektuálních schopností. Dominikán musí být celoživotním posluchačem a žákem.

Na prvním místě dominikáni studují Písmo, aby lépe poznali Boha, kterého tak mohou více milovat, a proto aby mohl být Bůh více poznáván a milován ostatními. Studium je živeno naší modlitbou. Zbožná meditace a systematické studium se vyžívají navzájem a jsou neoddělitelně spojeny. Důraz je kladen na studium za účelem kázání a spásy duší, což vede k jedinečnému dominikánskému stylu v liturgii. Dominik sám říká: „*všechny Hodinky by se měly konat v kostele v čilém a jasném stylu tak, aby bratři neztratili svou zbožnost a aby nebylo bráněno jejich studiu.*“

Studium je dominikánská askeze. Sv. Tomáš Akvinský proslulý svým studiem a spisy, doporučoval svému bratru, aby byl vpuštěn do vinného sklepa jen tehdy, když dobře studuje ve své vlastní cele.

5. Rozjímání

Studium, modlitba a rozjímání jsou plně spojeny. Studium a modlitba jsou živeny rozjímáním. Tak jak říká jedno z našich mot hesel – podstatou našeho kázání je „*ovoce našeho rozjímání*“.

Dominik říkával svým bratřím: „*Přemýšlejte o našem Spasiteli*“. Byl znám jako hluboce rozjímavý a v neustálé modlitbě. V umění bývá zobrazován, jak rozjímá Písmo nebo kříž, tak jak to často dělal v životě.

MLUVIT O BOHU

1. Láska k duším

Dominik založil Řád, aby kázal pravou víru tváří v tvář ignoranci a neporozumění tomu, čemu křesťané věří. Měl obrovský soucit s lidmi všech společenských vrstev, zvláště s těmi, kteří zbloudili. Často hlasitě volal v modlitbě: „*Pane měj slitování se svým lidem. Co bude s hříšníky?*“

Byla to Dominikova hluboká láska k lidem, kterou horoucně toužil „*předat to, co jiný rozjímal*“. Ještě jako student v Palencii, v době hladomoru, prodal Dominik své knihy a nábytek, aby nakrmil chudé. Řekl: „*odmítám studovat mrtvé kůže, zatímco lidé umírají hladem.*“ Dvakrát nabídl sám sebe jako výkupně za otrocka, který byl zajat.

Ve své lásce ke všem, k chudým stejně i k bohatým, židům, heretikům i pohanům, žil Dominik slova Písma: „*Všem jsem se stal vším, abych získal aspoň některé. Všecko to dělám pro evangelium, abych na něm měl podíl.*“ (1 Kor 9, 22-23)

2. Žebraví kazatelé

Dominikáni jsou povoláni kázat lidem všech vrstev a všech stupňů inteligence. *A jak mohou zvěstovat, nejsou-li poslání? (Řím 10, 15)*. Dominik realizoval tento nelehký kazatelský úkol. Dominikáni jsou především lidé, a jako takoví budou selhávat při hlásání evangelia, ale i přesto musí být hlášáno. Kázání vyžaduje upřímnost a pokoru, především u sebe sama. Humbert Římský řekl: „*Milost kázání přesahuje hříšnost každého. Skrže milost Slova právě nejvíce zaznívá lidská pošetilost!*“ Jako žebraví mniši se dominikáni musí spoléhat na dobročinnost druhých ve smyslu almužny a ochoty odpouštět jejich nedostatky.

Přesto však Dominik chtěl, aby jeho bratři kázali „*slovem a příkladem*“, a tak se stali nástrojem božské milosti. On sám znovu získal heretiky skrze svá slova, příklad a svým svatým životem s „*neúnavným cílem v šíření víry a pokoje, beze strachu, že bude pro něj vydán mnoha útrapám.*“

3. Vtělení

Dominikánské kázání je zaměřeno na zázrak Vtělení, *Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi*. Dominik bojoval proti herezi, která věřila, že duch je dobrý a tělo špatné. Řád byl tedy částečně založen proto, aby proti tomuto dualismu bojoval.

Dominikáni odmítají spiritualitu, která mluví o pohrdání a útěku před věcmi tohoto světa. Bůh miluje a žehná světu, který stvořil a nazval jej „*velmi dobrým*“ (Gn 1, 31). Taktéž na druhé straně odmítají extrémní materialismus a libování si v tělesnosti a smyslnosti. Takovému oddělování duchovního od materiálního v člověku je zlem. Proto je pro dominikány následující text evangelia klíčovým: „*Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi*“ (Jan 1, 14)

Řád je velmi oddán Panně Marii, matce Ježíšově. Protože, jak víme, díky Marii přišel Kristus na svět jako pravý Bůh a pravý člověk. Maria je učedníkem, který uslyšel slovo Boží a přidržel se ho. Ona je vzorem a ochránkyní Řádu bratří kazatelů. Její vlastní poslání bylo posláním dominikánským: pracovat s Bohem, aby se jeho Slovo stalo živým v dnešním světě. Aby toto poslání mohli splnit, šířili dominikáni růženec jako způsob modlitby a rozjímání nad zázrakem Vtělení. Skrze růženec nejen rozjímáme o tomto tajemství, ale žádáme Naši Paní, aby své modlitby spojila s našimi. Přestože ve středověku bylo několik způsobů modlitby růžence, pouze jeden přetrval do dneška, je nejznámější a odpovídá dnešní podobě růžence – růženec svatého Dominika.

4. Putující vojáci církve

Dominik byl rozhodně proti duchovní (kněžské) hrdosti a ambicím, přesto je jeho spiritualita duchovní (kněžská). Jeho řád, jako jediný ve své době, byl založen jako řád kněžský. Dominik jej koncipoval jako úsilí o dokonalost, založené na věrnosti kněžskému povolání. Tomuto cíli mělo napomáhat: zbožné slavení mše svaté, slavení svátosti smíření, recitování denní modlitby církve, oddanost k šíření a k obraně pravdy. Svým smyslem pro odpovědnost Dominik jako duchovní hluboce prožíval pád každého člověka: „*Jsem mučen, když nějaký člověk padne*“.

Kázání není nějaká izolovaná, samostatná činnost. Je zakořeněno v liturgii a jeho počátek je v obrácení, které musí být živeno svátostmi církve. Z tohoto důvodu je vhodné, aby kazatel byl duchovním, který dokáže poskytnout obojí

– Boží slovo i svátosti. Nicméně, členy Řádu jsou i laici, kteří se nepřipravují na povolání duchovní-kazatel. Tito své kazatelství nacházejí v běžném životě a běžné práci, skrze povolání ke službě a obrácení, což je výmluvným kázáním samo o sobě.

Následující příklad svatého Dominika a svatého Tomáše Akvinského, berou dominikáni velmi vážně námitky těch, kteří s nimi nesouhlasí. Dominikáni by měli respektovat názor druhého člověka a toužit společně stavět na pravdě. Boží lid vždy potřeboval kazatele, kteří by vysvětlovali a bránili pravou víru. Papež Honorius III. řekl Dominikovi: „*Jsmo přesvědčeni, že bratři tvého Řádu budou mistry víry a pravého světla světa*“.

5. Ježíš, cíl života

Dominikáni jsou zaměřeni na následování Krista, potulného kazatele, který posílá po dvou své učedníky, aby připravili jeho příchod. To byl model, který sám Dominik následoval. Byl hluboce oddán Kristu, obzvláště Kristu ukřižovanému. Jeho bratři měli být „*muži evangelia, následující stopy svého Spasitele*“. Ježíš je středem lidských dějin, nehledě na to, že *v nikom jiném není spásy* (Sk 4, 12). Ježíš, pravý Bůh i pravý člověk, nám zjevuje pravdu o Bohu a člověku. Jedině On nás může vysvobodit ze zajetí hříchu, utrpení a smrti tím, že nás sám vtahuje do života s Bohem.

Nejlepším vzorem pro dominikány je samozřejmě Dominik sám: *Dominik byl pokorný muž, jemný, trpělivý, laskavý, klidný, mírný, střídmy, skromný, zbožný, vyzrálý ve slově i smrti. Těšitelem ve všech protivenstvích, zvláště pak svých bratří. Horlivý v zachovávání řádových pravidel, nesrovnatelný v lásce k chudobě v jídle a oblečení, jak u sebe, tak u svých bratří*.

Přeloženo z angličtiny – Blackfriars, Oxford, England
Tomáš Mlýnek

P. Vladimír Koudelka, O.P.

SVATÝ DOMINIK A ŽENY

Dominik učinil duchovní péči o ženy podstatně svým apoštolským programem. Odpovídalo to jeho přirozeným vlohám, jeho soucitné povaze, ale také jeho způsobu následování apoštolů. Současně tím reaguje na nouzi tehdejších žen. Patřily k chudým, ostrčeným, okrajovým skupinám. V té době nemohla žena přežít bez muže. Přitom byl žen nadbytek. Většina mužů se nevrátila z křížových výprav. Potulní kazatelé před Dominikem vzbuzovali nadšení u zástupů žen a chodili s nimi společně. Aby se pro tento způsob života vyhnuli kritice církevní hierarchie, zakládali někteří z nich dvojité kláštery, např. Robert z Arbrisselu († 1116) ve Fontevrau, kde tvořily ženy většinu, a proto představená řídila i muže. Podle Roberta měla být představenou některá zkušená žena, nejraději vdova, protože „sestra, která vyrostla v klášteře, umí nanejvýš zpívat žalmy“. Stejnou cestu naplánoval i Norbert z Xantenu († 1135), zakladatel premonstrátů. Jeho řád se však brzy dvojitých klášterů zase vzdal.

Ženský problém nebyl tehdy jen společenský, ale především náboženský. Ženy toužily po hlubším náboženském životě a vzhledem k svému nedostačitému vzdělání si přály také, aby byly doprovázeny tehdejšími mužskými řády. Bohužel ty se brzy cítily náporom ženských klášterů přetíženy, a proto zakazovaly přijímat další ženské kláštery do řádového svazku. Nejprve to byli premonstráti, po nich následovali také cisterciáci. Nešlo tenkrát jen o duchovní doprovázení ženských klášterů, nýbrž i o správu majetku (poněvadž ženy žily v klauzuře). A to bránilo mužským řádům v jejich úkolu. Tak musíme chápat negativní postoj jistých mužských řádů k duchovní péči o ženy. Např. jeden kartuzián se vyjadřuje takto: „Náš řád trpí sestrami, jako trpěl Kristus svými pěti ranami.“ A František z Assisi prý řekl: „Bůh nám vzal ženy a ďábel nám poslal sestry.“ Ve své řeči z roku 1224 zakázal bratřím pečovat bez papežova souhlasu o kláštery sester.

V těchto souvislostech musíme také chápat zákaz našeho řádu po smrti svatého Dominika přijímat do řádového svazku založení žen (kromě čtyř už existujících), dát hábit ženě, přijmout její sliby nebo jí ustříhnout vlasy (to znamenalo profes). Duchovní péče v ženských klášterech překážela bratřím v jejich úkolu hlásat radostnou zvěst ve světě.

Diego a Dominik vycházeli vstříc nouzi žen od začátku své činnosti jako putující kazatelé v roce 1206 v jižní Francii. Ženy tam byly lehkou kořistí putujících bludařských kazatelů, tzv. dokonalých. Diego a Dominik založili pro ženy klášter, pravděpodobně 27. prosince 1206. Nestalo se to opět bez biskupa Fulka. Ten jim dal dvě nedaleko od sebe ležící kaple v Prouille, jednu zasvěcenou Matce Boží a druhou svatému Martinovi. Ke každé patřil malý dům nanejvýš s dvěma místnostmi. V jedné bydlely sestry, v druhé Diegovi spolupracovníci a Dominik, když se chtěli uvolnit a zotavit. Dům sester musel být spěšně rozšířen. Učinil to biskup Fulco zase na své vlastní náklady, takže klášterík je v roce 1212 nazýván v jedné listině „nově zbudovaným opatstvím“. Fulco se také nazývá v jedné listině z roku 1230 „budovatelem kláštera“, a právem.

V roce 1215 daroval Dominikovi hospic za městskou věží v Toulouse pro další ženský klášter. Přes výzvu Honoria III., aby tam byly sestry finančně podporovány, nemohl klášter pro svou chudobu existovat. (Dominik se dožil nejen úspěchů, ale i neúspěchů).

Biskup Fulco podnikl třikrát cestu do severní Francie a do dnešní Belgie, aby tam verboval vojáky pro válku proti albigenským. Přitom poznal v Brabantsku a ve Flandrech nová hnutí mezi tamějšími ženami. Když se ženy ocitnou v nouzi, najdou snáze řešení než muži. Protože nechtěly, aby o ně pečovaly mužské řády, shromáždily se do malých skupin beze slibů, žily ze své ruční práce a vedly duchovní život. Takto vznikly bekyně. Později vytvořily celé kolonie v městech kolem kostelů žebravých řádů a ty jim pak musely poskytovat duchovní péči. Řády neměly žádné závazky spravovat majetek bekyň. Naopak, bekyně podporovaly tyto bratry materiálně ze svého hubeného příjmu.

Přes svou starost o řád Kazatelů založil Dominik ženský klášter v Madridě, navázal vztahy s Dianou d'Andaló v Boloni, které vyústily později v ženský klášter (*Dominik*, č. 174, 180).

Hlavním dílem svatého Dominika, pokud se týká duchovní péče o ženy, však je reforma ženských klášterů v Římě. Myšlenka reformovat římské řeholnice pochází od Inocence III., a to z roku 1207. Tehdy byl římský biskup vypuzen ze svého města a žil v malém benediktinském opatství nedaleko od Říma. Prodělal tam obrácení. Odhodil purpurový šat a všechny ozdoby a oblékl jednoduché bílé šaty. (Od té doby chodí papežové v bílém). Rozhodl

se reformovat církev, ale musel začít svým biskupským městem Římem. Inocenc III. se rozhodl postavit nemocnici (S. Spirito existuje dodnes), a také reformovat římské mnišky. Chtěl pro ně postavit velký klášter a shromáždit jich tam asi šedesát. Po jeho návratu do Říma začali jeho architekti stavět tento klášter u staré baziliky svatého Sixta na začátku staré Via Apia. V té době to byla velkolepá stavba. Bohužel ležela v bažinatém údolí mezi Celiem a Aventinem, kde se vyskytovala malárie, a proto bylo nezdravé. Architekti museli budovu a kostel, který obsahuje pouze střední loď baziliky, zvýšit. Dohled na stavbu a na reformu klášterů svěřil Inocenc III. anglickému řádu ze Sempringhamu, jehož zakladatel svatý Gilbert byl krátce předtím kanonizován. Úkolem tohoto řádu byla totiž právě duchovní péče o řeholnice. Inocenc III. zemřel v létě 1216. Stavba nebyla ještě dokončena a sempringhamští kanovníci se o svůj úkol vůbec nestarali.

Dominik navštěvoval při svých četných pobytech v Římě skoro denně ženy, zazděné ve staré římské městské hradbě (reklúzy), a pečoval o ně, protože náležely k nejhudším z žen (*Dominik*, č. 175-176) – ale navštěvoval také těch nemnoho ženských římských klášterů. Dozvěděl se o plánu Inocence III. na jejich reformu. Viděl také nedokončenou stavbu sv. Sixta. Ujal se nyní tohoto díla.

O Dominikově reformě římských mnišek jsme velmi dobře informováni. Nejprve sestrou Cecilíí, která žila tehdy jako šestnáctiletá dívka v klášteře S. Maria in Tempulo v blízkosti sv. Sixta. Když ji Jordán Saský poslal později do Boloně do kláštera sv. Anežky, vyprávěla tam sestrám své „záračné příběhy“ o Dominikovi. S přibývajícím stářím byly zážitky stále fantastičtější. Sestra Angelika je zapisovala, protože sestra Cecilie neuměla psát. (*Dominik*, č. 178-179). Ve dvou kapitolách knižičky vypravuje o tom, jak Dominik reformoval římské mnišky. Třebaže neudává žádná data, můžeme je přesně určit s pomocí četných listin. A zasneme, jak dobrou paměť měla tato sestra ještě v stáří. K tomu se nalézají dnes 30 pergamenů od S. Maria in Tempulo z 12. století do 23. 11. 1220 v řádovém archivu u sv. Sabiny v Římě. Jsou pro nás vzácnou relikvií, protože Dominik je měl v rukou.

Sestra Cecilie tvrdí, že papež pověřil Dominika reformou všech ženských klášterů v Římě. Proti tomuto tvrzení se vzbouřili řádoví historikové a obviňovali sestru ze stařecké tlachavosti, protože se domnívali, že tehdejší Řím byl plný ženských klášterů jako za baroka.

Dal jsem si práci a zjistil jsem, že tenkrát bylo v Římě jen 6 ženských klášterů a z toho jeden stál za hradbami, totiž sv. Anežky, ve kterém žilo mnoho sester. Ostatní kláštery ve městě měly 5 - 8 sester. Neměly klauzuru a potulovaly se po městě, aby mohly přežít. Dominik poznal nyní tuto situaci a viděl v ní pro sebe nový úkol. 3. srpna 1218 si vyžádal u papežské kurie bulu, ve které Honorius III. dal anglickému řádu ze Sempringhamu ultimatum: do Vánoc musí být vysláni do Říma 4 kanovníci, aby se postarali o reformu ženských klášterů a dokončili novostavbu u sv. Sixta. Jinak svěří papež tento úkol některému jinému řádu.

Bohužel Dominik musel odcestovat do Španělska, odtamtud do Paříže a do Boloně, a když se vrátil pozdě na podzim 1219 do Viterba, kde sídlila papežská kurie, setkal se tam také s několika kanovníky ze Sempringhamu, kteří se oficiálně zřekli úkolu reformovat římské kláštery mnišek. Papež teď předal tento úkol Dominikovi. Dominik navštívil v Římě tyto kláštery, zejména 6 sester u S. Maria in Tempulo, a každé z nich přinesl dřevěnou lžici, kterou jim přinesl ze Španělska. Slíbily mu, že se nechají reformovat a přestěhují se k sv. Sixtu, ale za podmínky, že s nimi půjde stará a v jejich klášteře velmi uctívaná ikona Matky Boží a zůstane tam. Snad doufaly, že se ikona vrátí zpátky, jak se už jednou v dějinách stalo, když ji unesli lateránští kanovníci. Na smír za tuto loupež dal papež Sergius III. v roce 905 klášteru velký statek jižně od Říma. (O tomto jedinečném uměleckém díle, o ikoně Bohorodičky, bych chtěl něco říct v některém pozdějším příspěvku.)

Přes velký majetek byl klášter S. Maria in Tempulo zadlužený a zpuštělý. Příbuzní a přátelé sester spravovali majetek ve prospěch své vlastní kapsy. Dominik měl v té době mnoho co dělat. Musel jít na první generální kapitulu do Boloně, v létě kázal velkou misií v Lombardsku, a když přišel v pozdním podzimu 1220 opět do Říma, nechťely sestry od S. Maria in Tempulo o svém slibu už nic vědět. Loupeživí příbuzní je přemluvili, aby nechodily za tímto „pobudou“. Abatyše Eugenie pronajala ještě 23. 11. 1220 jednu vinici a slíbila, že z výtěžku bude restaurovat klášter a pořídí pro sestry nové šaty. Teď jednal Dominik energicky. Zavřel sestry v klášteře, klíče vzal k sobě a poslal několik bratří, aby klášter ve dne v noci hlídali a odháněli příbuzné sester. Měl k sestrám přísné kázání a ony mu ještě jednou slíbily, že přistoupí na reformu za staré podmínky.

Stavba u sv. Sixta byla nyní dokončena a Dominik rozhodl, že tam převede na Popeleční středu 24. 2. 1221 pět mnišek od S. Maria in Tempulo (jedna se k reformě nepřidala), několik od sv. Balbíny a z jiných klášterů a několik mladých žen. Ale musel se obávat přepadení od příbuzných sester. Papež dal Dominikovi za ochránce tohoto podniku tři kardinály: Hugolina, Štěpána z Fossanovy (papežova pokladníka) a Mikuláše. V družině byli také ozbrojení muži, kteří měli zabránit jakémukoli přepadení. Popeleční středa byla zvolena vědomě. Ráno toho dne měli být kardinálové přítomni v kostele sv. Anastázie u Velkého cirku nedaleko sv. Sixta, kde se světil popel a uděloval popelec. Aby mohli provést ceremonii u sv. Sixta co nejnenápadněji, měli se tam kardinálové dostavit hodně časně ráno. Stalo se však, že synovec kardinála Štěpána Napoleon spadl z koně a zůstal ležet jako mrtvý. Dominik mu požeňnal a pomohl mu zase vstát. Byl z toho velký rozruch a ztratilo se mnoho času. Kardinálové se museli odebrat k sv. Anastázii. Proto poslal Dominik mnišky zpět do jejich klášterů.

O první postní neděli 28. 2. 1221 v noci v přítomnosti dvou kardinálů převedl pak Dominik sestry k sv. Sixtu. Vlastnoručně tam přenesl také vzácnou ikonu, a také tam zůstala. Sestry složily do jeho rukou sliby a Dominik je zavřel do klauzury. Dal jim řeholi, kterou se klášter řídil spolu s jinými kláštery, přivtělenými k řádu, do roku 1236. Zakrátko přišel biskup Fulco s osmi sestrami z Prouille, které měly poskytnout málo stejnorodé komunitě rámeček. Zde se oba muži spatřili naposled.

Kardinál Štěpán zaplatil z vděčnosti za uzdravení svého synovce dluhy kláštera S. Maria in Tempulo a daroval klášteru sv. Sixta své příjmy v Anglii. Dne 25. 4. 1221 přenesl Honorius III. majetek od S. Maria in Tempulo a sv. Balbíny na reformovaný klášter sv. Sixta.

„Reformovat klášter je těžší než založit nový,“ říká svatá Terezie z Avily. Dominik udělal v krátké době pokus reformovat ženské kláštery v Římě. Nemohl však k tomu mnišky nutit. Mnoho klášterů se zdráhalo reformu přijmout a Dominik měl k dispozici jen málo času. Řehoř IX. pak v této reformě pokračoval. Klášter u sv. Sixta sloužil pak ostatním v Římě za vzor.

Obšírně jsem pojednával o Dominikově reformě ženských klášterů v Římě ve svém článku „Monasterium Tempuli et la fondation dominicaine de San Sisto“, v Archivum FF. Praedicatorum 31 (1961) 5 - 81.

svatá Kateřina Sienská

Modlitba za sjednocení s Boží vůlí

O Božství, Božství, věčné Božství. Vyznávám to a nic z toho nezamlčuji, tys oceán pokoje, ve kterém žije a sytí se duše, která v tobě nalézá spočinutí pro svou něžnou lásku sjednocenou s tvou láskou tím, že tvé nejvyšší a věčné vůli podřizuje svou vlastní vůli. Duše, která o tom uvažuje, svléká svou vůli, aby se mohla odít vůlí tvou.

Přesladvka Lásko, nejjistější znamení těch, kdo v tobě přebývají a kdo následují tvou vůli podle tvých, nikoli podle svých představ. To je nejlepší znamení, že se řídí tvou vůlí, hledají-li ji, a nikoli vůli tvorů, vyhýbají-li se útěše z úspěchů proto, aby se těšili z neúspěchů, o nichž vědí, že je sesílá Lásko sama. Proto ji milují zároveň s tvory, kteří jsou hodni lásky. Jen hřích nepochází od tebe, a proto si lásky nezaslouží.

Já pak, ubohá hříšnice, jsem zhřešila tím, že jsem milovala hřích. Pane, smiluj se nade mnou. Můj Pane, ztrestej mé hříchy. Věčná dobroto, nevýslovné Božství, očisti mne. Vyslyš svou služebnici a nehleď na množství mých nepravostí.

Prosím tě, obrať k sobě srdce a vůli služebníků tvé Choti – Církve, aby následovali tebe chudobného, pokorného a sladkého, obětovaného Beránka po cestě přesvatého kříže, a to podle tvé vůle a nikoli podle svých představ.

Ať jsou nebeskými tvory, anděly na zemi, neboť mají povinnost přisluhovat Tělem i Krvi jediného Syna Božího, Beránka neposkrvněného. Ať nejsou jako nerozumné bytosti, nehodné této služby. Božské Milosrdenství, sjednot' je a vykoupej je v oceánu pokoje tvé Dobroty, aby už neztráceli nic z přítomného času.

Zhřešila jsem, Pane, smiluj se nade mnou. Vyslyš svou ubohou hříšnici, která tě prosí o splnění své modlitby. Křičím k tobě, nejmilosrdnější Otče. Prosím tě též za všechny své syny (tj. přátele a ctitele, kteří ji nazývali svou „matkou“) a za všechny, které jsi mi dal a které obzvláště miluji v tvé nesmírné Lásce, svrchovaný, věčný a nevýstížitelný Bože!

PROVINCIAL DOMINIKÁNŮ

P. Alvarez Kodeda OP
Husova 234/8, 110 00 Praha 1
☎/fax/zázn: 224 219 685
✉ provincial@op.cz

MNIŠKY KAZATELSKÉHO RÁDU

S. M. Michaela Smrčková OP
Dolní Česká 1, 669 02 Znojmo
☎ 515 221 161
S. M. Pavla Dobalová OP
Lysolajské údolí 106/2
165 00 Praha 6
☎ 220 923 159
✉ monialesop@volny.cz

ŘEHOLNÍ INSTITUT ROZJÍMAVÝCH SESTER

S. M. Terezie Eisnerová OP
Nám. bří Jandusů 21
104 00 Praha 10-Uhřetěves
☎ 267 712 611, 267 712 614
✉ sestryop@volny.cz

ČESKÁ KONGREGACE SESTER DOMINIKÁNEK

S.M. Slavomíra Měříčková OP
Veveří 27, 602 00 Brno
☎ 541 214 846
✉ dominikanky.brno@world-online.cz

Konvent sester dominikánek

Katolický domov studujících
Černá 14, 110 00 Praha 1
vrátnice KDS: ☎ 224 934 496
ředitelna: ☎/fax: 224 934 856
konvent sester: ☎ 224 934 655
✉ sestrycerna@op.cz
✉ kds@op.cz

DÍLO BLAŽENÉ ZDISLAVY

s. Marie Terezie Legnerová
Komenského 4, 412 01 Lito-
měřice: ☎ 416 737 960

SDRUŽENÍ KNĚŽÍ A JÁHNŮ SV. DOMINIKA

P. Antonín Damián Nohejl
Řím.-kat. farnost Praskolesy
čp. 33, 267 54 Praskolesy
☎ 311 510 682; ☎ 602 327 842
✉ adnohejl@razdva.cz

MODERÁTOR LAICKÝCH SDRUŽENÍ

Dagmar Ester Kopecká
Na Zlíchově 221/8
152 00 Praha 5
☎/fax: 251 554 669
✉ ester@op.cz

KAZATELSKÉ STŘEDISKO

P. Pavel Mayer OP
Slovenská 14, 772 00
Olomouc
☎: 585 230 764
☎ 602 858 800
✉ pavel@op.cz

DOMINIKÁNSKÁ KNIHOVNA

Husova 8, Praha 1
výpůjčky jen do studovny:
Po a Út 10 – 14 h.
✉ oplibp@volny.cz

Nakladatelství KRYSTAL OP

Husova 8, 110 00 Praha 1
☎ 224 237 750
web: krystal.op.cz
✉ krystalop@volny.cz

RADIO VERITAS

P. Jan Rajlich OP
Husova 8, 110 00 Praha 1
☎ 224 218 439
✉ veritas@op.cz

SALVE. Revue pro teologii a duchovní život

Velké nám. 35
500 01 Hradec Králové
☎ 495 513 329
✉ dominika@diecezezhk.cz

HNUTÍ PRO ŽIVOT ČR

Radim a Kateřina Ucháčovi
Hlubočeská 85/64
152 00 Praha 5
web: www.prolife.cz
✉ uchac@prolife.cz

HNUTÍ SVĚTLO-ŽIVOT (OÁZY)

P. Jan Rajlich OP
web: oaza.op.cz
web: ain-karim.op.cz

SERVO o.p.s.

Daisy Zdislava Waldsteinová
Sněmovní 11, 118 00 Praha 1
☎ 602 367 505

Mons. DOMINIK DUKA OP

Biskupství královéhradecké
Velké nám. 35
500 01 Hradec Králové
☎ 495 513 329 (sekretář)
fax: 495 512 850
✉ duka@diecezezhk.cz

PŘÍSPĚVKY NA VYDÁVÁNÍ MĚSÍČNÍKU OPUSCULUM

122918389/0800 (ČS)
var. symbol 332

DOMINIKÁNI NA INTERNETU

www.op.org – centrální stránka dominikánů ve světě

www.op.cz – hlavní stránka dominikánů v ČR (spravuje Jan Jáchym Beneš)

kongregace.op.cz – Kongregace sester dominikánek (spravuje Martin Rosenbaum)

rozjimavesestry.op.cz – Rozjímavé sestry sv. Dominika (MR)

laici.op.cz – Sdružení laiků sv. Dominika (MR)

kds.op.cz – Katolický domov studujících, Praha (MR)

krystal.op.cz – Nakladatelství Krystal OP s.r.o. (spravuje Jiří Kopecký)

oliva.op.cz – knihkupectví Oliva v Pražském klášteře (JK)

jilji.op.cz – Klášter dominikánů Praha (spravuje Petr Chaloupský)

plzen.op.cz – Klášter dominikánů Plzeň (spravuje fr. Cyprían Suchánek OP)

informace:

Jan Jáchym Beneš
✉ jachym@op.cz

Účinná metoda...

Nemělo by nás překvapovat, že náš vztah ke Kristu může využívat nějakou metodu. Bůh ve svém sdělování sebe samého člověku respektuje způsob bytí naší přirozenosti i její životní rytmy. Křesťanská spiritualita, byť dobře znající nejvznešenější formy mystického mlčení, ve kterém jsou všechny obrazy, slova i gesta jakoby překonány intenzitou nevýslovného sjednocení člověka s Bohem, zapojuje obvykle celou lidskou osobu v plnosti jejího složitého psychofyzického i relačního bytí.

Tato skutečnost je velmi dobře patrná v *liturgii*. Svátosti a svátostiny jsou strukturovány sériemi obradů, zapojujícími různé dimenze osoby. Totéž platí i pro modlitbu mimo liturgii. Potvrzuje to také skutečnost, že nejtýpější modlitba kristologické meditace Východu koncentrovaná ve slovech: „Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, smiluj se nade mnou hříšným!“ je tradičně vázána na dýchací rytmus. Kromě toho, že tato metoda podporuje vytrvalost v modlitbě, vtěluje také jakýmsi způsobem touhu, aby se Kristus stal v životě modlícího se člověka dechem, duší a vůbec „vším“.

... která však může být ještě vylepšena

V apoštolském listě *Novo millennio ineunte* jsem připomněl, že *obnovený zájem o meditaci* se dnes projevuje také na Západě, kde někdy přivádí k silnému zaujetí některými aspekty jiných náboženství. Existují křesťané, kteří se z důvodu nedostatečné znalosti křesťanské kontemplativní tradice nechávají těmito návrhy lákat. Přestože tyto návrhy mohou obsahovat pozitivní prvky, které lze někdy do křesťanské zkušenosti zahrnout, skrývají často nepřijatelné ideologické pozadí. Také v těchto oblastech je velmi módní metodologie zaměřená na dosažení vysoké úrovně duchovní koncentrace s využitím technik psychofyzické, opakovací a symbolické povahy. Růženec má v tomto spektru univerzální náboženské fenomenologie své místo, avšak odlišuje se vlastním charakterem, jenž odpovídá konkrétním požadavkům křesťanské osobitosti.

Růženec je prostě *metodou kontemplace*. Jako metoda je používán ve vztahu ke svému cíli a nemůže se tedy stát cílem sám o sobě. Protože se jedná o výsledek zkušenosti v rozsahu několika staletí, neměli bychom metodu růžence podceňovat. V její prospěch vypovídají zkušenosti mnohých světců. Neznamená to však, že další zlepšování této oblasti není možné. Právě to bylo cílem, když byla do cyklu růžencových tajemství vložena nová série *tajemství světa*, a stejně pohnutky vedly k předložení některých návrhů týkajících se způsobu recitace, které v tomto listě doporučuji se záměrem pomoci věřícím pochopit růženec v jeho bohatství symboliky a harmonie s požadavky každodenního života. Mohlo by totiž vzniknout riziko, že růženec by selhal nejen jako prostředek k dosažení žádoucích duchovních účinků, ale růžencová snůra by dokonce mohla být pokládána za jakýsi amulet či magický předmět, což by bylo zásadním překroucením smyslu i funkce růžence.

Jan Pavel II., Rosarium Virginis Mariae 27-28